

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 10.

Σάββατον 11/23 Φεβρουαρίου 1878.

Τιμὴ 3 χαρτόγραφα.

Κωνσταντινούπολις, 10/22 Φεβρουαρίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Πολλὴν τὴν ἀντίφασιν παρατηρήσει ὁ ἀναγνώστης μεταξύ τῶν ἐβδομαδιαίων ἡμῶν ἐπιθεωρήσεων ὡς πρὸς τὰς ἀναγκραφόμενας ἐν αὐταῖς εἰδήσεις. Ἄλλὰ μείζων ἔτι καὶ προδηλοτέρα ἐπικρατεῖ ἀντίφασις μεταξύ τῶν καθ' ἑκάστην σχεδὸν λαμβανομένων παρὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων καὶ παρὰ τῆς Πύλης καὶ ἀνακαλουμένων τὴν ἐπιούσαν ἢ μετὰ δύο ἡμέρας ἀποφάσεων. Πρόδηλον δὲ τὸ αἷτιον προκειμένης τῆς λύσεως τοῦ περιπλοκωτάτου καὶ δυσεπιλυτωτάτου τῶν ζητημάτων, λύσεως, ἦν πᾶσαι μὲν αἱ δυνάμεις, οὐδ' αὐτῆς τῆς Ῥωσσίας ἐξαίρουμένης, ἤθελον ν' ἀποφύγωσιν, ἀλλὰ μοιραίως εἰς μέσον ἤνεγκον τὰ τετελεσμένα γεγονότα, προκειμένης τῆς συγκρούσεως τῶν πολλαπλῶν συμφερόντων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ἅπερ συνδέονται στενώτατα μετὰ τῆς λύσεως ταύτης, προκειμένης τῆς μελλούσης τῆς Εὐρώπης ὑπάρξεως, ἣτις ἐξήρτηται παντελῶς σχεδὸν ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, δυσσπόφασιστον πάσῃ δυνάμει καὶ αὐτῇ ἔτι τῇ νικηφόρῳ τοῦ Βορῶα φαίνεται τὸ καθορίσαι τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς καὶ ἡ μεγίστη παρὰ πασῶν καταβάλλεται ἐνέργεια, ὅπως δι' ἀμοιβαίων παραχωρήσεων κατὰ τύπους, τοῦλάχιστον προλάβωσι τὴν εὐρωπαϊκὴν ῥῆξιν. Ἐντεῦθεν νῦν μὲν εὐλογος παρὰ ταύτης κρίνεται ἀπειλητικὴ τις ἐνέργεια, αὔριον δὲ παρ' αὐτῆς ταύτης ἢ ἀννακαλεῖται ἢ ἐνέργεια

αὕτη, ἢ μειοῦται ἢ σημασία αὐτῆς δι' εἰρηνικῶν διακηρύξεων.

Τῷ μελετήσαντι ἐπισταμένως τὰ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη γεγονότα καὶ τὴν πολιτικὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων οὐδόλωσ ταῦτα ἄπορα φαίνονται. Οὐδεμία τῶν δυνάμεων ἐπεθύμει οὐδ' ἦν παρεσκευασμένη διὰ τὴν λύσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, πᾶσαι δι' ἐπιζήτου τὴν ὀτινιδέποτε τρόπον καὶ δι' οἰαςδὴποτε παραχωρήσεως ἐξομάλυνσιν τῶν ἀναφυνέντων ἀπὸ διετίας τοπικῶν ζητημάτων καὶ τὸν περιορισμὸν (localisation) τῆς πάλης. Καὶ αὐτὴ δ' ἡ Ῥωσσία τοῦτο ἐπεθύμει, νὰ μὴ ἀνελιχθῇ, δηλονότι, τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ ἡ τελικὴ αὐτοῦ λύσις, ἣτις, ἐκτὸς ἐν περιπτώσει φοβεροῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, δὲν δύναται ἢ νὰ ἦναι σύμφωνος πρὸς τὰ γενικὰ τῆς Εὐρώπης συμφέροντα, καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὴν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπλὴν διεκδίκησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων ὑπὲρ τοῦ σλαυϊσμοῦ, πράγματι ὅμως εἰρηνικὴν παρὰ τοῦ σλαυϊσμοῦ κατάκτησιν τῆς Ἀνατολῆς ῥιπτομένου μὲν τοῦ φραγμοῦ τοῦ Αἴμου καὶ ὑποβαλλομένων τῶν ἐντεῦθεν τοῦ ὄρους τούτου ἄλλων συνοίκων λαῶν ὑπὸ τὴν σλαυϊκὴν κυριαρχίαν ἣτις περιβάλλουσα τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τοὺς πορθμούς, μέχρι πνιγμοῦ οὐκ εἰς μακρὰν ἤθελε δεσπόσει αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα ἡ Ῥωσσία ἐφάνη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρόθυμος νὰ ἐνδῶσῃ εἰς πᾶσαν φαινομενικὴν πρὸς τὴν Εὐρώπην παραχώρησιν, ἣρκει μόνον νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ τούτου. Εἰς δυσχερῆ ἀληθῶς θὰ περιστάτο

θείαν ἢ Ῥωσσία, εἰς πολλῶ δυσχερεστέραν ἢ νῦν, ὅτε τὰ νικηφόρα αὐτῆς στρατεύματα κατέχουσι τὴν Βουλγαρίαν καὶ Θράκην, ἐὰν ἡ Εὐρώπη προορατικώτερα οὖσα καὶ τὴν δειλόμενα ἀποβάλλουσα πολιτικὴν ἀπέκρουεν ἐν τῇ πολυκρότῳ διὰ τὴν μυωπίαν τῶν πληρεξουσίων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων συνδιασκέψει Κωνσταντινουπόλεως τὰς Ῥωσσιακὰς ἀξιώσεις δι' εὐρυτέρου προγράμματος, διὰ προγράμματος ῥιζικῆς λύσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, λύσεως, ἐπαναλαμβάνομεν τοῦτο, ἥτις ἡκιστα πασῶν τῶν δυνάμεων συμφέρει τῇ Ῥωσσίᾳ, ἐφ' ὅσον ὁ σλαβισμὸς δὲν εἶναι εἰσέτι ἐτοιμὸς νὰ καταλάβῃ ὀριστικῶς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τοὺς πορθμούς.

Ἐπὶ ταιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων ἐκραγένης τοῦ Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου αἱ Ῥωσσιακὰ νίκαι καὶ αἱ ἐπὶ τούτων βραχυσθεῖσαι ἀξιώσεις οὐχὶ πλέον περὶ αὐτοδιοικήσεως ἀλλὰ περὶ καταρτισμοῦ εἰς ἡγεμονίας τῶν σλαυικῶν ἐπαρχιῶν εἰς ἃς προσχωρᾶται καὶ υποβάλλεται μέχρι Αἰγαίου ἢ Θράκης ἤσαν ἐκ μέσου τὸ πρόσχημα τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων καὶ παρέστησαν τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ μορφήν, τὴν πολιτικὴν, τὴν τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος κατὰ τὰ σλαυικὰ ἀποκλειστικῶς συμφέροντα. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις αἵτινες ὅπως σώσωσι πρὸ τοῦ πολέμου ἔστω καὶ κατ' ἐπιφάνειαν μόνον τὸ καθεστῶς συνήνεσαν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς βουλγαρικῆς αὐτοδιοικήσεως ἐντεῦθεν τοῦ Αἴμου, παρίστανται σήμερον εἰς τὴν παντελῆ τοῦ καθεστῶτος καταστροφὴν ὑπὲρ τοῦ σλαυισμοῦ ἐπ' αὐτῆς τῆς βάσεως ἣν ἔθηκεν ἡ Εὐρώπη διὰ τὴν βουλγαρικὴν αὐτοδιοίκησιν. Ἐκ τούτου αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις ὅσαι ἄχρι τοῦδε ἦσαν αἱ μέγιστα συνήγοροι τοῦ καθεστῶτος ἐν Ἀνατολῇ ὅπως προλάβωσι τὴν Ῥωσσιακὴν ἐπικράτησιν, δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν λόγον μακρῶς, οὕτως εἶπει, ἀποβαίνουσι συνήγοροι ῥιζικωτέρας λύσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος: ἢ τῆς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας αἰτουμένης, ἢ δὲ Ῥωσσία ἢ ἄχρι τοῦδε προστάτις τῆς ἐπ' αὐτῆς τάσεως ἐναντίον τῆς Τουρ-

κίας καὶ ἀπαιτοῦσα τὴν μεταβολὴν τοῦ καθεστῶτος ἀποβαίνει νῦν ἢ συνήγορος τοῦ καθεστῶτος, οἷον παρ' αὐτῆς ἀναπλάσσεται, καὶ ἴσως ἢ ἀντίπαλος πάτης ῥιζικωτέρας λύσεως ἢ ἤθελεν ἡ Εὐρώπη προτείνει πρὸς ἀποσόθησιν τῆς σλαυικῆς ἐπικρατήσεως. Ἐντεῦθεν οὐχὶ ἀπίθανον φαίνεται τὸ ἐσχάτως θρυληθὲν καὶ ὑπὸ τινῶν εὐρωπαϊκῶν φύλλων ἀναγραφέν ὅτι ὑπάρχει συνωμοτολογημένη συνθήκη συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας μεταξύ Τουρκίας καὶ Ῥωσσίας ὑποχρεοῦσα ἀμφοτέρους ὅπως βοηθῶσιν ἀλλήλους κατὰ παντός: ἐσωτερικοῦ ἢ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ. Ἐντεῦθεν αἱ δυσχέρειαι διὰ τὴν συγκρότησιν εὐρωπαϊκοῦ συνεδρίου, ἥτις, ὡς ἐσχάτως ὁ λόρδος Δέρβυ ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων ἐδήλου, οὐδὲ βέβαια ἐπὶ τὰ πρόσω ἐποιήσατο.

Τὰς δυσχερείας ταύτας δύναται τις νὰ κατανοήσῃ παραλληλίζων τὰς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας ἐπιβαλλομένας βάσεις εἰρήνης πρὸς τὸ πρόγραμμα ὑπὲρ ἢ Ἀγγλία ὑπερασπίσει, ὡς ἐκήρυξεν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων ὁ ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν. Συνεννόησιν ἀποκλειστικὴν μεταξύ Σουλτάνου καὶ τσαρῦ αἰτεῖ ἡ Ῥωσσία πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν Ῥωσσιακῶν δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων ἐν τοῖς πορθμοῖς τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου: ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθεροπλοίας τοῦ Ἑλλησπόντου διὰ τὸ γενικὸν ἐμπόριον καὶ παρκαλώσειν τοῦ ἀποκλεισμοῦ αὐτοῦ ὑπὸ μιᾶς μόνης δυνάμεως αἰτεῖ ἡ Ἀγγλία. Ἡ Ῥωσσία ἀναπλάσσει προνομιοῦχος χώρας καὶ ἐπαρχίας, ἡ Ἀγγλία πρόγραμμα ἔξει ἐν τῇ συνδιασκέψει ἀρίστον μὲν ἀλλὰ γενικόν, τὴν ἐξασφάλισιν κρείττονος διοικήσεως τοῖς ὑπηκόοις τῆς Τουρκίας.

Ἀλλὰ καὶ τῆς Αὐστρίας αἱ θεωρίαι ἃς πρόκειται νὰ ὑπερασπίσῃ ἐν τῇ συνδιασκέψει εὐσιωδῶς ἀντιφασκοῦσι πρὸς τὰς Ῥωσσιακὰς αἰτήσεις, καὶ γενικώτερον μὲν, ἀλλ' ἀρκετὰ σαφῶς ἐδήλωσεν ὁ οὐγγρὸς πρωθυπουργὸς κ. Τίσης ἀπαντῶν τὴν τετάρτην εἰς ἐπερώτησιν γενομένην ἐν τῇ Βουλῇ. «Ἡ κυβέρνησις, εἶπε, δὲν δύναται νὰ μὴ δηλώσῃ ὅτι τινὲς τῶν βάσεων τῆς εἰρήνης δὲν εἶναι σύμφωνοι

πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς αὐστρουγγρικῆς μοναρχίας: ἢ ἐπιφύλαξις αὕτη δὲν ἀφορᾷ τοὺς ὅρους οἵτινες ἀντικειμένον ἔχουσι τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν Χριστιανῶν, ἀλλ' ἐκείνους οἵτινες δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι τὴν ἐν Ἀνατολῇ ἐπικράτησιν μιᾶς μόνον δυνάμεως ἐπὶ βλάβῃ τῆς Αὐστρουγγαρίας». Ὑπολαμβάνει ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις λόγοις τοῦ οὐγγρου πρωθυπουργοῦ, ὅτι ἡ Αὐστρία ὅπως καταπολεμήσῃ τὴν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας ἐπιβαλλομένην λύσιν διὰ τῆς συστάσεως προνομιοῦχων σλαυικῶν ἡγεμονιῶν ἐκείθεν καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Αἴμου θέλει ἀσπασθῆ καὶ συνηγορήσει ἐν τῇ συνδιασκέψει ὑπὲρ τοῦ εὐρυτέρου προγράμματος, ὅπερ, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγομεν, ἀντιτάσσει ὁ σὴρ Νόρθκοτ εἰς τὸ τῆς Ῥωσσίας πρόγραμμα, ἐπεξηγῶν ἐν τῇ ἀγορεύσει αὐτοῦ ὅτι, προκειμένης τῆς λύσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, διακριτέον οὐ μόνον Τούρκους καὶ Βουλγάρους, ἀλλὰ Βουλγάρους καὶ Ἑλληνας, ὧν 50,000 ὑπάρχουσιν ἐν τῇ διεκδικουμένῃ ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων ἐπαρχίᾳ Φιλιππουπόλεως.

Μετὰ τὰς δηλώσεις ταύτας σημειωτέον τὴν ἀνυπομονῶς ἀναμενομένην δῆλωσιν τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ ἐν τῷ γερμανικῷ Κοινοβουλίῳ. Ὁ μέγας χρησιμοδότης τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς ὠμίλησε τὴν τρίτην περὶ τῆς στάσεως τῆς Γερμανίας ἐν τῷ ἀνατολικῷ ζήτηματι, ἀλλ' αἱ δηλώσεις αὐτοῦ ἔχουσι τι τὸ γριφῶδες εἴτε ἀρ' ἑαυτῶν, εἴτε δι' οἱ γριφῶδες διεβίβασεν αὐτὰς ὁ τηλεγράφος. Ὅπως δὴποτε τὰ ἐκ τῆς τηλεγραφικῆς περιλήψεως ἐξαχόμενα εἶναι τὰ ἐπόμενα. Ὁ πρίγκηψ ἀρχιγραμματεὺς οὐδὲν φαίνεται λέγων περὶ τῆς τριπλῆς συμμαχίας, ἀλλ' ἐπιμένει ἀρ' ἐτέρου εἰς τὴν ἀλληλεγγύην τῶν συμφερόντων τῶν δύο αυτοκρατοριῶν τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας καὶ εἰς τὴν στενὴν φιλίαν τῶν δύο αυτοκρατοριῶν καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτῶν. Δὲν παραδέχεται μὲν ὅτι ὁ Ἑλλησπόντος εἶναι ἡ κλεῖς τῆς Εὐρώπης, ὅπερ ἐὰν ἦτο ἀληθές, ὁ Σουλτάνος θὰ ἦτο κύριος τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐννοεῖ ὅτι οἱ πορθμοὶ καὶ ὁ Δούναβις ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ θὰ μένωσιν ἐλεύθεροι ὡς ἄχρι τοῦδε

καὶ ἐν Πετρούπολει ἀνεγνωρίσθη, ἐπειδὴ δὲ θεωρεῖ ἐνδεχόμενον ὅτι ἡ πολεμικὴ ἀποζημίωσις θὰ μεταβληθῇ ἐνδεχομένως εἰς χωρογραφικὴν ἀποζημίωσιν θεωρεῖ τὸ ζήτημα τοῦτο ὑποβλητέον εἰς τὰς διασκέψεις τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ὅπως γνωσθῇ εἰς τίνας ἐξουσίαν θὰ περιέλθῃ ὁ Ἑλλησπόντος. Ἡ τελευταία αὕτη δῆλωσις τοῦ πρίγκηπος ἀρχιγραμματεὺς εἶναι σπουδαιοτάτη καθὸ καταδεικνύουσα ὅτι ἀποδέχεται κατ' ἀρχὴν τὴν διανομὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν τῆς Τουρκίας. Ἐν τέλει ἀρνείται διὰ τῆς Γερμανίας τὴν τιμὴν τοῦ ν' ἀποβῆ διαιτητῆς τῆς εἰρήνης, τιμὴν ἣτις ἀχαριστίαν μόνον ἀποφέρει.

Τοιαῦται αἱ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην γνωσθεῖσαι δηλώσεις τῶν ὑπουργῶν τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρουγγαρίας καὶ Γερμανίας, δηλώσεις ἐξ ὧν οὐδαμῶς φαίνεται καθαρσθεῖσαι ἢ τῶν πραγμάτων κατὰστασις, ἐὰν μάλιστα ταύτας παραβάλωμεν πρὸς τὰ λεγόμενα ὅτι ἐπισυμβαίνουσιν ἐν Ἀδριανουπόλει μεταξύ τοῦ Σαφρέτ πασσᾶ καὶ τῶν Ῥώσσων πληρεξουσίων.

Ἐκλείομεν τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἀγγέλλοντες ὅτι ὡς ἐκ τοῦ εἰσπλου καὶ τῆς παρὰ τὴν πρωτεύουσιν παρουσίας τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου τὸ Ῥωσσιακὸν στρατηγεῖον ἀπήτησε τὴν προσωρινὴν καὶ φιλικὴν κατοχὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ τῶν πέριξ καὶ ὅτι ἀπεστάλη εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ Ναμίκ πασσᾶς ὅπως συννενοηθῇ περὶ τῆς σημασίας ἣτις δίδεται εἰς τὴν λίαν ἀρίστον λέξιν τὰ πέριξ. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐβδομάδος ἐφάνη ὅτι οἱ Ῥώσοι ἀνεκέλευσαν τὴν αἴτησιν ταύτην καὶ ἡ τοῦ Ναμίκ πασσᾶ ἀποστολή. Ἡ ἀνάκλησις αὕτη συνευθίσθη μετὰ τῆς ἐκ Πριγκηποννήσων ἀποχωρήσεως τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου εἰς Τουζλα, ὅπερ ὅμως κατὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ λόρδου Δέρβυ ἐγένετο ἀπλῶς, διότι ὁ Ἀστακηνὸς κύλπος κρείττον παρεῖχεν εἰς τὸν στόλον ἀγκυροβόλησιν. Τὴν δευτέραν ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ τὸ σάββατον ἀναχωρήσας κ. Ὀνού κομιστῆς νέων προτάσεων παρὰ τοῦ Ῥωσσιακοῦ στρατηγεῖου. Συνεπεία τῶν προτάσεων τούτων νέαν

συνήλθεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις μέγα συμβούλιον ἐνῶ παρήσαν ἐκτὸς τῶν ὑπουργῶν καὶ δύο πρῶην σεΐχουλισλάμκι, ἀπεφασίσθη δὲ ἡ εἰς Πετρούπολιν μετ' ἐκτάκτου ἐντολῆς ἀποστολὴ τοῦ Ναμίκ πασσᾶ. Τί τὸ προκαλέσαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἄγνωστον ἐστὶ θετικῶς, ἀλλὰ λέγεται μετὰ τινος ὑποστάσεως ὅτι τὸ σκληρόν τῶν ὑπὸ τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει βίωσεων πληρεξουσίων αἰτουμένων ὄρων ἀναγκάζει τὴν Πύλιν ν' ἀποταθῆ κατ' εὐθείαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλεξάνδρον.

Ὅπως κρίνη τις περὶ τῶν ὄρων τούτων, ἀρκεῖ νὰ εἰπωμεν ὅτι, κατὰ τὰ λεγόμενα, ἀπαιτοῦνται οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἔλαττον ἢ ἡ παραχώρησις τοῖς Ρώσοις ναυτικοῦ σταθμοῦ ἐν τῇ Προποντίδι, ἡ ἀπότισις κολοσιαιᾶς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως 5 διλλιονίων φράγκων, ἡ παραχώρησις ἅπαντος τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἡ ἐξωσις παντός τοῦ μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Θράκης. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἐπαναλαμβάνεται καὶ πάλιν ἡ ἀπαίτησις ὅτι ἐνεκα τῆς ἐν τῇ Προποντίδι παρουσίας τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου οἱ Ρῶσοι ἐννοοῦσι νὰ καταλάβωσι τὰ περὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ μετενέγκωσι τὸ γενικὸν στρατηγεῖον εἰς Ἅγιον Στέφανον. Ἐνεκα τῶν ἀξιώσεων τούτων λέγεται ὅτι αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις δὲν εὐρίσκονται ἐν καλῇ ὁδῷ· ἀνεστάλη δὲ καὶ ἡ εἰς Πετρούπολιν ἀποστολὴ τοῦ Ναμίκ πασσᾶ ἵσως διότι, ὡς λέγεται, διεμνήθη ἐνταῦθα ὅτι οἱ πληρεξούσιοι διὰ τὰς διαπραγματεύσεις εἰσὶν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ὅτι ἔχουσιν ὀριστικὰς διαταγὰς καὶ ὁδηγίας, αἵτινες κατ' οὐδὲν τροποποιηθήσονται ἐν Πετρούπολει.

Οὕτως ἡ τῶν πραγμάτων κατάστασις μᾶλλον περιπεπλεγμένη καὶ ἀπειλητικώτερα φαίνεται ἢ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα. Προσθεθείσθω δὲ ὅτι νέα καὶ αὐθις περιπλοκὴ προέκυψεν ἐν Θεσσαλίᾳ. Μετὰ σφοδρὰν συμπλοκὴν μεταξύ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ τῶν βασιβουζούκων, πολλοὺς, λέγεται, ἀπολεσάντων ἄνδρας, ἀντεκδικούμενοι οὗτοι προέβησαν εἰς διαφόρους βικιοπραγίας κατὰ τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῶν περὶ τὸν Δομοκὸν χωρίων.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, εἰς τὴν αἱ δυνάμεις ἠγγυήθησαν περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, φέρουσα εἰς γνῶσιν τῶν εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων τὰ οἰκτρὰ ταῦτα γεγονότα διεμαρτυρήθη ἐντόνως ἐπὶ τῇ κινδυνώδει ταύτῃ τῶν χωρίων ἐκείνων καταστάσει, ἣτις φαίνεται καθιστώσα ἀναγκαίαν τὴν εἰς αὐτὰς προέλασιν τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Καὶ ἐλέχθη μὲν ὅτι πράγματι ἤρξαντο προελαύνοντα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα, ὅπερ ἐπιθανολόγει ἄλλως καὶ τὸ ὅτι ὁ στρατηγὸς Σούτσος, ὅστις εἶχε δώσει τὴν παραίτησιν αὐτοῦ συνεπείᾳ τῆς ἀνακλήσεως τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ἀπέσυρε τὴν παραίτησιν ταύτην· ἀλλ' οὐδὲν θετικῶς περὶ τούτου ἐγνώσθη εἰσέτι, καθυστεροῦντος τοῦ ἐκ Τεργέστης αὐστριακοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπανάστασις ὁσημέραι ἐπιτείνεται, ἤδη δὲ φαίνεται μεταδοθεῖσα καὶ εἰς τὴν γείτονα Ἡπειρον. Σπουδαία ἐπαναστατικὰ σώματα συνεκεντρώθησαν ἤδη παρὰ τὸν Πλάτανον εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων ὥρων ἀπὸ τῶν μεθωρίων καὶ ἐν Μακρυνίτῃ περὶ τὴν μίαν ὥραν ἀπὸ Βώλου ἀπεχούση, πρὸς δὲ καὶ παρὰ τὴν Ἄρταν ἐν Ἡπείρῳ. Τὰ σώματα ταῦτα ἐπανειλημμένως προσβλήθησαν ὑπὸ πολυπληθεστέρων τουρκικῶν δυνάμεων ἀντέχουσι στεφῆρως ἄχρι τοῦδε. Ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἀποστέλλει εἰς τὰ ἐν Ἡπειροθεσσαλίᾳ στρατεύματα ἐπικουρίας, αἵτινες λέγονται ἀνελθούσαι μέχρι τοῦδε εἰς 20—25 τάγματα ὑπὸ τὸν Ρεδζέπ πασσᾶν.

Τρία ἐσωτερικὰ ἐπεισόδια ἐπησχόλησαν ἱκανῶς τὸν ἐπιχώριον τύπον κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην. Τὸ σπουδαιότατον τούτων εἶναι αἱ ἀληθεῖς ἢ ὑποθετικαὶ ἐκμυστηρεύσεις τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Τουρκίας Σερβέρ πασσᾶ, ὅτε ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἐπέσβεσε, περὶ τοῦ ὅτι ἡ Τουρκία ἐξηπατήθη καὶ προετράπη εἰς τὴν ἀντίστασιν μυστικῶς ὑπὸ τοῦ λόρδου Βήκονσφηνλδ καὶ τοῦ ἐνταῦθα πρέσβους τῆς Ἀγγλίας κ. Λαγιάρδου. Ὁ λόρδος Βήκονσφηνλδ ἐχαρκτήρισε

τὰς διαβεβαιώσεις ταύτας ὡς ἀτίμους ἐπινοήσεις, ὁ δὲ κ. Λαγιάρδος διαμαρτυρηθεὶς ἐζήτησε, λέγεται, τὴν παῦσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ· ὅπως δὲ ὁ ὑπουργὸς οὗτος ἐπαύθη ἀληθῶς, ἀντικατέστησε δ' αὐτὸν ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει πληρεξούσιος τῆς Πύλης καὶ τῶς πρέεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους Σαφφὲτ πασσᾶς.

Τὸ δεύτερον ἐπεισόδιον εἶναι ἡ καθειρῆξις ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ εἰς δίκην παραπομπῆ τοῦ ἄλλοτε ἀρχιστρατήγου ἐν τῇ Ῥωμυλίᾳ Σουλεῦμάν πασσᾶ κατηγορουμένου καὶ ἐπὶ ἀθετήσει τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ ἐπὶ πολιτικοῖς ἐγκλήμασι. Δὲν εἶναι δ' ἄσχετος πρὸς τοῦτο καὶ ἡ ἐκ τῆς πρωτεύουσας ἀπέλασις δέκα ἀντιπροσώπων ἐν τῇ διαλυθείσῃ Βουλῇ, ὧν ὁ εἰς, ὁ τῆς Ἀδριανουπόλεως Ῥασήμ βέης, καθειρήθη ἐν Προύσῃ.

Τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ἐκ Ῥώμης ἡ ἐκλογὴ νέου πάπα ἀντὶ τοῦ θανόντος Πίου Θ', τοῦ ἱεροῦ συνεδρίου τῶν καρδινάλιων ἀναδείξαντος ποντήφικα Ῥώμης τὸν καρδινάλιον καὶ ἀρχιεπίσκοπον Περουζῆς Ἰωακείμ Πέτσην, μετονομασθέντα Λέοντα ΙΓ'. Ὁ πάπας Λέων ΙΓ' ἄγει τὸ 68 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΗΣΟΥΣ Τῆς 1807.

Τὴν 1/13 φεβρουαρίου τοῦ 1878 ὁ ἀγγλικὸς στόλος εἰσπλεύσας ἀνευ ἀδείας τὸν Ἑλλησπόντον ἠγκυροβόλει παρὰ τὰς Πριγκηπονήσους λόγῳ μὲν πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἄγγλων ὑπηκόων, ἔργῳ δὲ πρὸς ἀντιστάθμισιν καὶ ἀνταγωνισμὸν κατὰ τῆς σιδηρᾶς περὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν περιπέτσει τῶν Ρώσων καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γνώμης τῶν ἄγγλων πληρεξουσίων ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ.

Ἀκριβῶς σχεδὸν πρὸ ἐνδὸς καὶ ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἕτερος ἀγγλικὸς στόλος ἐκβιάζων τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου ἠγκυροβόλει ἀκριβῶς ἐν τῷ ἠγκυροβόλησεν ὁ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Χάρνιου πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, παρὰ τὰς Πριγκηπονήσους. Ὁ στόλος οὗτος ἠπέλει τότε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὰ δὲ γεγονότα ἄπερ ἐπήνεγκον τὸν εἰσπλουν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀπειλὰς ἔχουσιν ἐν συνόψει ὡδὲ πως.

Τὴν 4/16 μαΐου τοῦ 1804 ἡ γαλλικὴ Γερουσία

ἀνεκίρηξεν αὐτοκράτορα τὸν τολμητῆαν ἐκεῖνον υἱὸν τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ὅστις ἀπέκτεινε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μητέρα, καλεῖται δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τοῦ περιδῶρου ὀνόματος Ναπολέον ὁ Α'. Ὁ τότε ἐν Κωνσταντινούπολει γάλλος πρεσβευτὴς στρατηγὸς Βρούν ἐπροσπάθησε παντὶ σθένει ὅπως ὁ Σουλτάνος Σελήμ ἀναγνωρίσῃ τὸν νέον τίτλον τοῦ Ναπολέοντος. Ἄλλ' ἐν τῇ Ἰψηλῇ Πύλῃ, ἣς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν διεύθυνον τότε κατὰ μέγα μέρος οἱ Φαναριῶται, ἐπεκράτουν δύο ἀντίθετα πολιτικὰ βέβηματα. Καὶ τὸ μὲν, οὗ προεξῆρχον ὁ Ἀλεξάνδρος Σούτσος καὶ ὁ Σκαρλάτος Καλλιμάχης, διετίετο ὅτι συμφέρον ἦν τῇ Πύλῃ νὰ συνταχθῆ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος, ἐχθρικῶς ἔχοντος πρὸς τὴν αἰωνίαν αὐτῆς ἐχθρὰν, τὴν Ρωσσίαν, καὶ ν' ἀντεκδικηθῆ αὐτὴν διὰ τῆς γαλλικῆς συμμαχίας, τὸ δὲ, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Ἰψηλάντου, ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας, παρίστα ἀρ' ἐνδὸς μὲν ὅτι προκριτότερα ἦν ἡ φιλία τῆς γείτονος Ρωσσίας ἢ ἡ τῆς πόρρω ἀπεχούσης Γαλλίας, ἣς ἄλλως ὁ νέος αὐτοκράτωρ δὲν εἰσάτασε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν νὰ προβῆ εἰς διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας, ἀρ' ἑτέρου δὲ ὅτι, συγκροτηθείσης τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1805 κατὰ τοῦ Ναπολέοντος νέας εὐρωπαϊκῆς συμμαχίας μεταξύ Αὔστριας, Ἀγγλίας, Ρωσσίας καὶ Σουηδίας, ἡ Τουρκία ἀσπαζομένη τὴν μετὰ τοῦ Ναπολέοντος φιλίαν ἅμα μὲν ἐτάσσετο ὑπὲρ τοῦ ἡττονος μέρους, ἅμα δ' ἐκινδύνευε ν' ἀπολέσῃ τὴν φιλίαν τῆς εὐλακρινεστέρως προμάχου τῆς ἀκεραιότητος τοῦ κράτους, ἦτοι τῆς Ἀγγλίας.

Μεταξὺ τῶν ἀντιθέτων τούτων ἐπιβρῶν καὶ δοξασιῶν σαλευόμενος Σελήμ ὁ Γ' ἀνέβαλλε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν ὀρμητικὸν γάλλον πρεσβευτὴν στρατηγὸν Βρούν, ὅστις αἰτήσας τὰ διαβατήρια αὐτοῦ ἀνέμενον ἐν τινι χωρίῳ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Σουλτάνου, καίπερ δὲ λαβῶν ἐπὶ τῆς τῆς ἀναγνώρισιν ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν. Μικρὸν ἔπειτα ἀνατείλαντος τὴν 2 δεκεμβρίου 1805 τοῦ ἡλίου τῆς ἐν Ἀουστερλίτς μάχης, ἣτις κατέστητε τὸν Ναπολέοντα κύριον τῶν τυχῶν τῆς Εὐρώπης, ὁ Σουλτάνος ἀπένευεν αὐτῷ τὸν τίτλον Παδισᾶχ τῆς Γαλλίας καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ πρεσβευτὴν μετὰ πλουσιῶν δώρων τὸν Χαλὲτ ἐφέντην.

Τὰς εὐγενεῖς ταύτας διαθέσεις τοῦ Σουλτάνου ἐπωφελοῦμενος Ναπολέον ὁ Α', ἀνταπέστειλε πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἀκάματον καὶ βέετην στρατηγὸν Σεβαστιάνην, ὅστις ἐλθὼν ἐνταῦθα τὴν 10 αὐγούστου 1806 ἐπέδωκεν εἰς τὸν Σελήμ αὐτόγραφον τοῦ Ναπολέοντος ἐπιστολὴν μετ' ἅπαντος τοῦ ἀνατολικοῦ ὄγκου γεγραμμένην καὶ

κίας και τινων μικρών φρουρίων κατεχομένων υπό των γαλλικών στρατευμάτων, ήνώθησαν μετά του βασιλείου του Βίκτορος Έμμανουήλ. Τήν 3/15 Σεπτεμβρίου 1864 υπεγράφη ή μεταξύ Γαλλίας και Ιταλίας σύμβασις, ήτις ώριζε προθεσμίαν εις τήν γαλλικήν κατοχήν τής Ρώμης, και τήν 5 επώντος δεκεμβρίου ο πάπας άπήντα εις τό συνεδόν τουτο μέτρον διά τής περιφήμου έγκυκλίου, έν ή έκήρυσσε τόν πόλεμον κατά πασών των άρχών, έφ'ών έρείδονται οι νεώτεροι θεσμοί και ελευθερίαι, του Συλλάβου, ού τήν δημοσίευσιν άπηγόρευσε τῷ 1865 ή γαλλική κυβέρνησις.

Τόν όκτώβριον του 1866 ο Γαριβάλδης και οι ύπ' αυτόν όρμώσι κατά τής παπικής χώρας και άποκρούσαντες τό πρώτον τά παπικά στρατεύματα καταστρέφονται έν Μεντάνα υπό των γαλλικών σασσεπώ, περί ών πρώτων τότε δοκιμαζόμενος ο γάλλος στρατηγός δε Φαιλλύ, ο τά μάχιστα άκολουθως συντελέσας εις τήν καταστροφήν τής Βόρθης και του Σεδάν ειπε τό άπαίσιον λόγιον *Les chassepots ont fait merveille.*

Έν τούτοις ή μεταξύ τής Αγίας Έδρας και τής Ιταλίας βήξις όσημέραι επετείνετο και ο πάπας ήρήθη να τεθη υπό τήν προστασίαν των ιταλικών στρατευμάτων. Τῷ 1867 κατηγόρησεν έν τινι έγκυκλίῳ τής ιταλικής κυβερνήσεως κακήν πίστιν και κατήγγειλεν αυτήν επί ενέδραις Τήν 18 Ιουλίου 1870 ή οικουμενική σύνοδος του Βατικανου άνεκήρυξε μετά μακράς και σφοδράς βήξεις και διαφωνίας διά 533 ψήφων κατά 2 τό άλάθητον του πάπα. Τρείς επείτα ήμέρας ή Γαλλία έκήρυξε τόν πόλεμον κατά τής Πρωσσίας και έχουσα ανάγκην των στρατευμάτων, άπέσυρεν έκ Ρώμης τήν 17 αύγουστου τό γαλλικόν στρατιωτικόν σώμα. Τήν 8/20 Σεπτεμβρίου μετά βραχυχρόνιον τυφεκιοβολισμόν οι Ιταλοι εισήλθον εις τήν Ρώμην. Η βιαία κατάληψις τής αιωνίας πόλεως έκυρώθη υπό τής καθολικής ψηφοφορίας και ή Ρώμη άνεκηρύχθη πρωτεύουσα τής Ιταλίας. Τό ιταλικόν Κοινοβούλιον έφρόντισεν άμέσως να χορηγήση έγγύγια εις τόν έκπτωτον από τής κοσμικής εξουσίας πάπαν. Έψήφισε νόμον χορηγούντα τῷ Πάπῳ τιμάς και προνόμια βασιλέως, τήν ιδιοκτησίαν του Βατικανου, τήν άποκλειστικήν κατοχήν των μεγάλων βασιλικών ναών τής Ρώμης και έτησίαν και αναπαλλοτρίωτον επιχορήγησιν 3,200,000, ήν ο πάπας άπεποιήθη πάντοτε. Τήν 31 δεκεμβρίου 1871 ο βασιλεύς Βίκτωρ Έμμανουήλ εισήλθεν εις Ρώμην, έκτοτε δ' ο πάπας δέν εξήλθε του Βατικανου.

Ταυτα έν συνόψει τά γεγονότα επί τής ιεραρχίας του υπό πολλὰς έπόψεις διακεκριμένου άν-

δρός, όστις έγένετο ο τελευταίος πάπας βασιλεύς και άπέθανε κορεσθείς έτων τε και τιμών, αλλά και άτυχιών. Ουδεις των προκατόχων αυτού έμεινε πλείονα χρόνον επί τής έδρας του Αποστόλου Πέτρου, ουδένα περιέβαλεν ένθερμότερος των καθολικών σεβασμός, ουδεις τέλος παρέστη εις ριζικωτέραν μεταβολήν ύπάρξεως του όν εξεπροσωπει θεσμου. Υπήρξαν εξοχώτεροι βεβαίως πάπαι, ως Γρηγόριος ο Ζ' και Ιννοκέντιος ο Γ', μεγάλοι πράγματι άνδρες. Υπήρξαν πλείω παθόντες, ως Βονιφάτιος ο Η' και Πῖος ο Ζ', ών και ή άτομική έτι ελευθερία παρεβιάσθη. Υπήρξαν μάχιστα και πάπαι, οι οι έν Αυενώνι και οι κατά τόν αιώνα τής Αναμορφώσεως, εις μείζονα, κατά γε τό φαινόμενον, παραστάντες εκκλησιαστικὰς και πολιτικὰς μεταβολάς. Και όμως Πῖος ο Θ' θά κατέχη έν τή ιστορία τής Αγίας Έδρας θέσιν οίαν ουδεις άλλος των παπών, διότι επί τής ιεραρχίας και διά των πράξεων αυτού ή Αγία Έδρα ύπέστη άληθή μεταμόρφωσιν.

Πῖος ο Θ' δέν δύναται να κριθή μη γινομένης διακρίσεως μεταξύ του χαρακτήρος και των πράξεων αυτού. Ουδ' αυτοί οι άσπονδοτάτοι αυτού έχροθοί άρνούνται τό ιδιότυπον και συμπαθές τής ήθικής αυτού φυσιογνωμίας. Ηθη άγνά, άπλότης, άφελεια, ευτέθεια, λεπτή και χαρίεσσα διάνοια έχαρακτήριζον τόν ιεράρχην τουτον, όν δικαίως επί τούτω περιέβαλε τό σεβας των καθολικών, όπερ, παράδοξον άληθώς, δέν ίσχυσε να διαταράξη ουδ' αυτή ή μεγίστη άντίφασις, ήτις χωρίζει τό δεύτερον μέρος τής ιεραρχίας, αυτού από του πρώτου του αναξήρισιαντος τά φιλελεύθερα και πατριωτικά αισθήματα των Ιταλών. Και όμως, ο ευσεβέστατος, ο άγνότατος, ο έναρετώτατος, ο άγιώτατος των παπών, Πῖος ο Θ', υπήρξεν, ως άκρος άρχιερεύς, τοσοϋτον φοβερός όσον Γρηγόριος ο Ζ', και Ιννοκέντιος ο Γ', και ολίγιστοι των διαδόχων του Πέτρου συνετάραξαν τοσοϋτον βαθέως και άνέτρεψαν τόν κόσμον, πολλῷ δε μάλλον τήν Εκκλησίαν.

Εξετάζων τις τό δεύτερον μόνον μέρος του σταδίου Πῖου του Θ, τήν περίοδον τής άντιστάσεως και άντιδράσεως, καθ' ήν είδομεν αυτόν καιόντα ο,τι ελάτρευσε, επιβρίπτοντα τό άνάθεμα επί πάσας τάς ελευθερίας και παρεντιθέμενον δικήν ύπερφυσικου τινος φραγμου κατά τής πλημμύρας του αιώνος, έπερωτῆ έαυτον εάν ήναι αυτός εκείνος ο πάπας, όστις περιβαλόμενος τήν τιάνν έδωκεν εις αυτήν αύγλην, άκτινοβολήσασαν επί πᾶσαν τήν Ευρώπην και μεταδοϋσαν τό πυρ εις τόν κόσμον. Έκ Ρώμης ένεσκήψεν ή φοβερά εκείνη θύελλα του 1848, εξ ής συνεσιόθησαν και

άνετράπησαν πάντες οι θρόνοι και εξέθορον έκ τής γής πάντα τά δημοτικά σπέρματα. Ένώπιον του μή κατ' έπίγνωσιν έργου αυτού ο πάπας έστη περιδείξ και τό λοιπόν διήλθε του βίου τήν μετανοϊαν επιτελών.

Άλλ' ουδέν άπορον. Εις τήν άπόλυτον εξουσίαν επανακάμπτων ο πάπας εις τήν παπικήν επανήρχετο άλήθειαν. Πάπας φιλελεύθερος, συνταγματικός, έκ των ανθρώπινων εξαρτώμενος νόμων, ήν των άδυνάτων. Ο πάπας έστιν ο αντιπρόσωπος και ή ενσάρκωσις οϋτως ειπειν δογματων μη άνηκόντων αυτω. Η πλάνη ή ή φαντασιοκοπία ήν ότι σπουδαίως έπίστευσαν εις δυνατήν συνδιαλλαγήν άρχών έκ διαμέτρου άντικειμένων. Εξητείτο παρά του πάπα ο,τι ουτε ένδον ουτε εξόν ήν αυτω δοϋναι. Ηδυνάται να καθυποβάλη πνευματικήν και άμετακίνητον δύναμιν εις τήν πολιτικήν κοινωνίαν. Οι πολιτικοί νόμοι άδύνατον είναι να συμβιώσωσι μετά των θρησκευτικών δογματων. Ηπατήθη ο πάπας, προταγορεύσας τήν επανάστασιν, άλλ' ήπατήθησαν έτι πλείον οι φιλελεύθεροι: καθολικοί, πιστεύσαντες ότι ή Εκκλησία ήδύνατο να μεταβάλη φύσιν. Η πλάνη σήμερον διεσκεδάσθη κατασυντριβείσα ιδίως υπό τας επανειλημμένας πληγὰς αυτού του πάπα.

Παρεκβαίνει των όρίων τής ήμετέρας Επισκοπείας ή λεπτομερής αφήγησις του πολιτικού έργου τής βασιλείας Πῖου του Θ'. Άλλως δε άρκεί να ειπωμεν ότι ή κατάργησις τής κοσμικής εξουσίας του πάπα έστιν ή μεγίστη των έν τή χριστιανωσύνη επιτελεσθεισών μεταβολών από του σιγίσματος. Τό γεγονός τουτο δύναται να εχη άνυπολόγιστα αποτελέσματα, άπερ άναπτυχθήσονται βαθμιαίως. Των αποτελεσμάτων τουτων τό έν επιφαινεται: ήδη. Πῖος ο Θ', απολέσας τό κράτος αυτού, άπαλλαγείς των διεθνών υποχρεώσεων ως επιβάλλει ή κοσμική άρχή, άπρόσβλητος εις τήν βίαν, ήδυνήθη διαμικρυνόμενος άμα κατά τής δημιουργηθείσης αυτω θέσεως νέον ν' αναλάβη πρόσωπον και εις νέα να προσδράμη ενεργείας μέσα. Στερηθείς του έρείσματος τής κοσμικής εξουσίας, επεζήτησε και ευρεν άλλο έν ταίς πεποιθήσεσιν. Έν πάσαις ταίς καθολικαίς χώραις έσχηματίσθη μερίς θρησκευτικοπολιτική, τής άρχηγός έστιν ο πάπας, ήτις μεταχειρίζεται τάς νεωτέρας ελευθερίας όπως δύναμιν κατακτήσεται προς κατάργησιν αυτων, κόμμα άνταγωνιζόμενον προς τήν νεωτέραν επιστήμην, φιλολογίαν διδασκαλίαν, ήθη, προς σύμπαν έν γενει τό νεώτερον πνεύμα, άλλ' έχον τό πλεονέκτημα ότι στηρίζεται επί θετικών δογματων, επί άπολύτων άφοσιώσεων και ταυτοχρόνως επί μεγάλων υλικών πόρων. Από

του ένός μέχρι του έτέρου άκρου τής Ευρώπης τά έθνη σήμερον εις διηρημένα εις δύο στρατόπεδα, τό τής ελευθερίας και τό τής θρησκευτικής άντιδράσεως. Άριστα χαρακτηρίζει τήν μεγάλην ταύτην κοινωνικήν επανάστασιν, ήν επήνεγκεν ή φοβερά αυτη εξουσία του πάπα, ο πολυς άρχισυντάκτης τής Εφημερίδος των Συζητησεων κ. John Lemoigne.

Πῖος ο Θ', λέγει, έγένετο έκ των μεγίστων επαναστατικών, ους έκ τής ιστορίας ίσμεν. Η έθνοσυνέλευσις τής μεγάλης γαλλικής επαναστάσεως δέν ίσσοπέδωσε τήν Γαλλίαν υπό άκαμπτότερον κύλινδρον εκείνου. έν Πῖος ο Θ' έσυρεν επί τής Εκκλησίας. Ουδέποτε κοσμική, πολιτική κυβέρνησις, όσον άπόλυτος, όσον δεσποτική, όσον άνεύθυνος καν θεωρηθή, άφίκετο εις τό ύψος του πνευματικού τουτου άλαθήτου. Μετά του δογματος τής Ασπίλου Συλλήψεως, μετά του Συλλάβου, μετά τής οικουμενικής συνόδου, μετά του δογματος του Αλαθίτου, μετά πάντων τουτων των κινών δογματων, άπερ κατέσκηπτον εξ ουρανου ως αερόλιθοι, ή θρησκεία και ή Εκκλησία άνετράπησαν. Η αυτη επαναστατική και κοινωνική ίσοπέδωσις εφηρμόσθη, δέν λέγομεν εις πάσας τάς εθνικὰς θρησκείας, άλλ' εις πάσας τάς εθνικὰς εκκλησίας τής μεγάλης καθολικής οικογενείας και κατασυνέτριψε και αυτάς τάς λειτουργίας. *Ubi solitudinem faciunt, pacem appellant* (όπου έρημίαν αποτελοϋσιν, ειρήνην καλοϋσι). Ως πράξις πίστεως ήρμηνεύθη ή νεκρική σιγή ή υποδεξαμένη τά νέα δογματα: άλλά τουτο έστι πλάνη. ή άδιαφορία αυτη έστι τουναντίον σημετον άπιστίας. Έν χρόνοις πίστεως ή Εκκλησία θά έσπαράσσεται και μάχλα θά εθλέπομεν οχίσματα. Κατά τήν ήμετέραν εποχήν τά νέα ίόγματα κατέσκηψαν έν τή χριστιανωσύνη ως λιθοί έν νεκρῇ θαλάσση και τά ληθαργικά ύδατα τής άδιαφορίας άθουρύτως επανεκλείσθησαν επί των πραγματων τουτων του παρελθόντος. Έν αυτη τή Εκκλησία οϋτοι μέν τυφλως ύπετάγησαν, εκείνοι δ' εκυψαν τήν κεφαλήν, τόν θάνατον μέν έν τή καρδιά έχοντες, άλλά μη άποπειραθέντες ν' άντιστώσιν. Η πτέρνα τής αλαθίτου και αναμαρτήτου άρχής κατεπάτησε τήν κεφαλήν του όρεως, τής έχίδνης του πνεύματος τής έρεύνης και δέν άκούεται πλέον λόγος ελεύθερος έν τῷ καθολικῷ κόσμῳ. Ουτε εκκλησίαι υπάρχουσι πλέον, ουτε επισκοποι, ουτε ιερείς, ουτε πιστοί: υπάρχει μόνον ευρετα διεθνής εταιρία, ήτις εξεμηδένισε πάσας τάς άτομικὰς συνειδήσεις και υπερβαίνει κατά τήν όργάνωσιν αυτης ο,τι ποτε ο σοσιαλισμός επενόησε.

Τουτο τό νέον γεγονός όπερ επικρατεί έν τῷ

ιστορία τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τούτου ἕνεκα δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι Πῶς ὁ Θ', συνδέσας τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τῆς μεγάλης ταύτης ἐπαναστάσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐστὶν ὁ τελευταῖος τῶν παπῶν, κατὰ τὴν συγκεκριμένην καὶ ἱστορικὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.

Νῦν, ὅποτε ἀνὰ τὸ στόμα πάντων φέρονται ἐναλλάξ αἱ λέξεις συνδιάσκεψις καὶ συνέδριον, ἐν δὲ τηλεγραφῆματι, τελευταίως διαβιθασθέντι ἐνταῦθα, ὑπεμφαίνεται διάκρισις τις μεταξὺ τῶν λέξεων τούτων, καλὸν ἡγοῦμεθα τὸ ἐκθέσαι περιληπτικῶς τὴν ἐνυπάρχουσαν διαφορὰν, καθὼς περιγράφονται οἱ ὅρισμοί οὗτοι ἐν τῷ λεξικῷ τῆς Πολιτικῆς.

Καὶ πρῶτον ἀδύνατος ἀποβαίνει ὁ ἐντελής ὁρισμὸς τῆς λέξεως συνδιάσκεψις, διότι δὲν ἐφαρμόζεται πάντοτε ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Γενικῶς διὰ τῆς λέξεως συνδιάσκεψις ἐννοοῦνται διπλωματικαὶ διασκέψεις, εἴτε μεταξὺ τῶν μελῶν συνεδρίου εἴτε μεταξὺ τῶν πρέσβειων πολλῶν δυνάμεων, οἵτινες εἶναι διαπεπιστευμένοι παρὰ τῆ αὐτῆ ἀλλῆ. Αἱ συνδιασκέψεις διαφέρουσιν ἐν τῇ ἀρμοδιότητι αὐτῶν καθ' ἣν ἔχουσι δύναμιν εἴτε ἀποφασίζειν ἐπὶ ζητημάτων εἴτε ἀπλῶς συμβουλευτικὴν ἐκφέρειν ψῆφον, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει λαμβάνουσι τὴν ὀνομασίαν τοῦ συνεδρίου. Αἱ διασημότεραι συνδιασκέψεις εἶναι ἡ τοῦ Moerdyk τοῦ 1709 καὶ τῆς Gertruydenberg τοῦ 1710, αἵτινες προηγήθησαν τῶν συνθηκῶν τῆς Οὐτρέχτης, ἡ κατὰ τὸ 1855 ἐν Βιέννῃ, ἡ τοῦ 1869 ἐν Παρισίοις πρὸς λύσιν τῆς μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος διαφορᾶς, ἡτις ἐπήγαγεν ἕνεκα τῶν κρητικῶν, ἡ τοῦ 1871 ἐν Λονδίνῳ, προκληθεῖσα, μετὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς Γαλλίας, ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας πρὸς τροποποίησιν τῆς παρισινῆς τοῦ 1656 συνθήκης ἀναφορικῶς πρὸς τὸν περὶ τοῦ Εὐξείνου ὄρον, καὶ ἡ τοῦ 1876 ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς προτάσει τῆς Ἀγγλίας πρὸς διακανόνισιν ζητημάτων σχετιζομένων πρὸς τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Τουρκίας, συνδιασκέψις ἡτις ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ ἀνασταλέντος νῦν βωσσοτουρικοῦ πολέμου. Ἐν πάσαις ταῖς συνδιασκέψεσι ταύταις τὰ ἀνακτοβούλια ἐπεζήτησαν ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου ἐξυμεῖν τὰς βάσεις τῆς μελλούσης εἰρήνης· ἀλλ' αἱ τοιαῦται συνδιασκέψεις δυσχερῶς ἀπολήγουσι πάντοτε, διότι ἐπὶ τῶν πληρεξουσίων ἐπιδρῶσι κατ' ἀνάγκην αἱ εἰδήσεις, αἵτινες διαβιβάζονται ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου· ὀλιγώτερον δὲ εἶναι περιπελεγμέναι αἱ διαπραγματεύσεις, ὅταν ἡ συνδιάσκεψις γίνηται ἐν καιρῷ εἰρήνης περὶ εἰδικῶν ζητη-

ματος. Κατὰ τὸν ἐνεστῶτα αἰῶνα αἱ τοιαῦται συνδιασκέψεις κατέστησαν συχνότατοι χάρις εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων καὶ χάρις πρὸ πάντων εἰς τὴν συνθήθειαν τοῦ ὑποβάλλειν εἰς τὴν διαιτησίαν τῶν μεγάλων δυνάμεων τὰς μεταξὺ δευτερευόντων κρατῶν δυσχερείας. Ὅταν τοιαύτη περίπτωσις παρουσιασθῇ, τὰ δὲ μεγάλα τῆς Εὐρώπης ἀνακτοβούλια νομίσωσιν ἀναγκαίαν τὴν ἡθικὴν αὐτῶν ἐπέμβασιν, ἢ ὅτε τὴν διαιτησίαν ἐπεκαλέσθησαν τὰ ἐνδιαφερόμενα κράτη, συμφωνεῖται σύνοδος τῶν πρέσβειων τῶν πέντε μεγάλων δυνάμεων, οἵτινες εἶναι διαπεπιστευμένοι παρὰ μὲν τῶν μεγάλων ἀλλῶν πρὸς συνδιαλλαγὴν τῆς διαφορᾶς. Ἐξ εἰδικῶν τῆς διαφορᾶς περιστάσεων ἐξαρτᾶται ἡ ἀντιπροσωπεία ἡ μὴ τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν. Ἡ συνδιασκέψις τότε καλεῖται ὑπουργικὴ. Διὰ ὑπουργικῶν συνδιασκέψεων ἐκανονίσθησαν τὰ τῆς Ἑλλάδος (κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ βασιλείου), τὰ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὁλλανδίας, τὰ τῆς Ἀνατολῆς πολλαί, ὅσων τῆς Σερβίας, Ῥουμανίας, Συρίας, τὰ τῆς ἀρχαίας ἡγεμονίας τοῦ Νῆρ Σχιατὲλ καὶ τὰ τῆς διαδοχῆς τῆς Δανίας. Ὑπουργικαὶ συνδιασκέψεις δύνανται ἐπίσης νὰ ὀνομασθῶσιν αἱ σύνοδοι αἱ ἀπαρτιζόμεναι ἐξ ἀντιπροσώπων δευτερευόντων καὶ τριτευνόντων κρατῶν καὶ εἰς εἰδικῶν συμφέρον αὐτῶν ἀφορῶσαι· δι' ὑπουργικῶν ὁμοεισῶν συνδιασκέψεων ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν κρατῶν τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ὑπεγράφη τὸ τελικὸν ἐγγράφον τῆς 15 Μαΐου 1820, καὶ συνεπληρώθη ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Γερμανίας ὁργάνωσις. Πολλὰ ἄλλα σύνοδοι, ἰδιάζοντες στοχαζόμεναι σκοποῦ, ἐγένοντο μεταξὺ ἀντιπροσώπων ὁμοσπόνδων κρατῶν, ὅσα τὰ τῆς Γερμανίας, καὶ ξένων πρὸς ἄλληλα· αἱ δὲ συνδιασκέψεις αὗται προτίθενται εἴτε πολιτικὰς μεταρρυθμίσεις, εἴτε οικονομικὰς βελτιώσεις, εἴτε ἐμπορικὰς ἐταιρίας. Ἐρ' ὅσον ἀναπτύσσεται ὁ βίος τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν ἐν τῇ ἐνοίᾳ τῆς ἀλληλεγγύης τῶν συμφερόντων, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αἱ συνδιασκέψεις αὗται κέκλυνται νὰ πολλαπλασιάζωνται καὶ ποικίλλωσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς λεγομένης συνδιασκέψεως. Διὰ δὲ τῆς λέξεως συνεδρίου ἐννοεῖται ἡ σύνοδος πληρεξουσίων ὑπουργῶν ἢ ἡγεμόνων διαφόρων κρατῶν ἰχόντων ἐξουσίαν καὶ ἀποστολὴν πρὸς συνομολόγησιν συνθήκης εἰρήνης ἢ καθορισμὸν τῶν συνεπειῶν συναρθεῖσης συνθήκης (ὅσα ἡ νῦν φαινομένη περίπτωσις διὰ τὸ συγκροτηθῆναι τὸν συνεδριον). ἢ πρὸς ὄρισμὸν ἀορίστων σημείων τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Τὰ περιφημότερα συνέδρια εἶναι τὰ ἀπὸ τοῦ 1641—1848 τῆς Münster καὶ Osnabrück, ἀπὸ ἕκαστου εἰς τὴν εἰρήνην τῆς Βεστφαλίας, τὸ συνέδριον τῶν Πυρρηνάων τοῦ

1659, τοῦ Ἀκουισγράνου τοῦ 1663, τὸ τῆς Φραγκφόρτης τοῦ 1681, τὸ τῆς Οὐτρέχτης τοῦ 1712—1713, τὸ τοῦ Ἀκουισγράνου τοῦ 1748, τὸ τῆς Ράστδατ τοῦ 1797, τὸ τῆς Ἀμβέρσης τοῦ 1802, τὸ τῆς Ἐρφούρτης τοῦ 1808, ἐνθα τὸ πρῶτον παρεκάθησαν ἡγεμόνες, τὸ τῆς Πράγης τοῦ 1813, τὸ τοῦ Chatillon τοῦ 1814, τὸ τῆς Βιέννης τοῦ 1814—1815, τὸ τοῦ Ἀκουισγράνου τοῦ 1818, τὸ τοῦ Τροππάου καὶ τῆς Λαυδβίχης τοῦ 1820—1821, τὸ τῆς Βερρόνης τοῦ 1822 καὶ τὸ τῶν Παρισίων τοῦ 1856. Πάντα τὰ συνέδρια δὲν ἀπολήγουσιν εἰς συνομολόγησιν συνθήκης καὶ πολλαίς συνέδρια διελύθησαν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὡς τὰ τῆς Cambrai (1721—1725), Soissons (1729), Breda (1747), Foscani (1772), Βουκουρεστίου (1793), Ἀλλης (1797), Ράστδατ (1799), Gand καὶ Chatillon (1814).

Σπουδαιότεραν ἢ ἄλλοτε ἔλαβε τὸ συνέδριον σημασίαν καὶ ἡ σύνοδος αὕτη ἡγεμόνων καὶ διπλωματῶν ὀφείλεται εἰς τὸν 10' αἰῶνα. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα αἱ ἡγεμονικαὶ συνελεύσεις ἦσαν συχνὰ πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν καὶ κατὰ τὰς γερμανικὰς διατάξας, ἀλλὰ ἐγένοντο σπάνια ἀπ' ὅσου τὰ περιπελεγμένα τῶν μοναρχῶν συμφέροντα δὲν ἐπέτρεπον συζητήσεις ἄνευ ὑπουργῶν καὶ πρέσβειων. Κατὰ τοὺς πολέμους τῆς πρώτης γαλλικῆς αυτοκρατορίας, οἵτινες διέσεισαν ἐκ θεμελίων τὴν ὑπαρξίν τῶν κρατῶν, ἐπανεληφθησαν αἱ ἄμεσοι μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων σχέσεις, καὶ Ναπολέον ὁ Α' ἐν τῷ μετουρανῆματι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἐδημιούργησε τὸ πρῶτον προηγούμενον τῶν τοιούτων συνόδων, τοσοῦτον ἀπαστῶν ἐπὶ τῆς Παλινορθώσεως. Ἐν τούτοις τὸ συνέδριον τῆς Ἐρφούρτης μεθ' ἄλλῃ τὴν μυστικὴν σύμβασιν τῆς 12 Ὀκτωβρίου 1808, δι' ἧς συνεσφίγγοντο οἱ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας δεσμοὶ τοῦ Τίλισι, ὑπῆρξε μᾶλλον ἐκδήλωσις τοῦ ἀρχοντος τῆς Δύσεως ἢ σύνοδος χάριν ὑποθέσεως. Οἱ ἐν Ἐρφούρτῃ συνεδρίασαν τες πλὴν ἐνὸς εὐρέθησαν αὖθις ἐν Βιέννῃ τῷ 1815, ἀλλ' εἰς τὰς διαπραγματεύσεις προσέθησαν τὴν λαμπηρότητα τῶν ἐορτῶν, καὶ αἱ ἐστεμμέναι κεφαλαὶ ἐνεφανίσθησαν μετὰ τῶν ἀρχικαγκελαρίων αὐτῶν. Τὸ εὐρωπαϊκὸν δίκαιον ἐγκαινισθὲν διὰ τῶν συνθηκῶν τῆς Βιέννης ἐπεκυρώθη αὖθις ἐν τοῖς συνεδρίοις τοῦ Ἀκουισγράνου, τοῦ Τροππάου, τῆς Λαυδβίχης καὶ τῆς Βερρόνης, ἅτινα ὑπῆρξαν, ὡς τὸ τῆς Βιέννης ἀλλὰ μᾶλλον περιωρισμένως, συνελεύσεις ἡγεμόνων παραπαιτούμενων ἐπὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτῶν. Ἡ Παλινορθωσις ὑπῆρξε, καὶ χαλεπῶς ἀπέβη ἐν τούτῳ, ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς τρόποις αὐτῆς τὸ ἀντίβροπον τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. «Οἱ ἀλλεπάλληλοι συνασπισμοί, λέγει ὁ Wheaton ἐν τῷ συγγράμ-

ματι αὐτοῦ Στοιχεῖα τοῦ διεθνοῦς δικαίου, σχηματισθεῖσαι ὑπὸ τῶν μεγάλων μοναρχιῶν τῆς Εὐρώπης κατὰ τῆς Γαλλίας μετὰ τὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1789, συνέστησαν ἕνεκα τῶν κινδύνων, οὓς ἡ ἐπαναστάσις ἐπαρουσίαζε κατὰ τῆς κοινωνικῆς τάξεως τῆς Εὐρώπης· διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ ταυτοχρόνως κατὰ τῆς ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς στρατιωτικῆς αὐτῆς βροπῆς.

«Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Γαλλίας, ἀρχὴ ὁμολογηθεῖσα ὑπὸ τῶν συμμάχων αὐτῶν. Ἡ Γαλλία αὕτη ἀπήγει ὡς δικαίωμα μὴ ἐπεμβάσεως ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας τῶν ἐθνῶν ἀνεξαρτησίας. Ἀποτέλεσμα τέλος τῶν συνασπισμῶν τούτων ὑπῆρξεν ἡ ἀποκατάστασις διαρκοῦς συμμαχίας μεταξὺ τῶν τεσσάρων μεγάλων δυνάμεων, ἧτοι τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, συμμαχία εἰς ἣν ἡ Γαλλία προεχώρησε τῷ 1818 κατὰ τὸ ἐν Ἀκουισγράνω συνέδριον. Σκοπὸς τῆς νέας ταύτης συμμαχίας, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἱερᾶς Συμμαχίας, κατὰ τὰς μετασχούσας αὐτῆς δυνάμεις, ἦτοι τῆς Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας ὑπῆρξεν ὁ σχηματισμὸς διαρκοῦς συστήματος ἐπεμβάσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης πρὸς πρόληψιν πάσης μεταβολῆς εἰς τὸν ἐσωτερικὸν τύπον τῶν οἰκείων κυβερνήσεων, ὅτε ἡ μεταβολὴ αὕτη θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπειλοῦσα τὴν ὑπαρξίν τῶν μοναρχικῶν θετῶν, οἵτινες συνέστησαν ὑπὸ τὰς νομίμους δυναστείας τῶν νῦν βασιλευόντων οἰκῶν. Ἐνίστη τὸ γενικὸν τοῦτο τῆς ἐπεμβάσεως δικαίωμα ἐφημερίσθη εἰς τὰς ἐπαναστάσεις τῶν λαῶν, ὅτε ἡ μεταβολὴ ἐν τῷ πολιτεύματι δὲν προήρχετο ἐξ ἐκουσίας παραχωρήσεως τοῦ ἡγεμόνος ἢ δὲν ἔχεν ἐπικυρωθῆ ὑπ' αὐτοῦ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βίας. Ἐν ἄλλαις περιστάσει οἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἐπεξέτειναν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπεμβάσεως εἰς πᾶν ἐπαναστατικὸν κίνημα, ὅπερ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς διακυβεῖον, δι' ἀμέσων ἢ μεμακρυσμένων συνεπειῶν τὴν κοινωνικὴν τάξιν τῆς Εὐρώπης ἐν γένει ἢ τὴν ἀτομικὴν τῶν γειτόνων κρατῶν ἀσφάλειαν».

Διὰ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται τὰ τέσσαρα συνέδρια ἅτινα ἐγένοντο τῷ 1818 καὶ 1822. Σκοπὸς τοῦ κατὰ τὸ 1818 ἐν Ἀκουισγράνω γενομένου ἦτο ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Γαλλίας ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς κατοχῆς, ἧτις τῇ ἐπεβλήθη τῷ 1815, καὶ ἡ συμπαραλαβὴ αὐτῆς εἰς τὴν χορείαν τῶν πέντε δυνάμεων. Ἡ ἀποζημίωσις τῆν ἐπρόκειτο νὰ πληρώσῃ ἡ Γαλλία ἐξ 700,000,000 ἡλαττώθῃ εἰς 265, ἡ δὲ εἴσοδος αὐτῆς εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν Ἄρειον Πάγον καθιερώθη διὰ τοῦ πρωτοκόλου τῆς 15

ταῦθ' αἱ τῶν Λακωνίων ἦσαν. Ἐδήλωσαν δ' ἐπὶ τῆς Θηβαίων ἐμβολῆς· χρήσιμοι γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ἐτέραις πόλεσι, θόρυβον δὲ παρεῖχον πλείω τῶν πολέμιων».

Καὶ εἶχε μέγα δίκαιον ὁ παγκόσμιος ἐκεῖνος νοῦς. Ἡ τεχνιτὴ καὶ παρὰ φύσιν γυναικεία ἀγωγή, ἣν ἐνομοθέτησεν ὁ Λυκοῦργος, παρήγαγε μὲν τὸ πρῶτον ἀγλαοὺς τινὰς καρπούς, ἀλλ' ὡς τελευταῖον ἀποτέλεσμα ἐπήνεγκε τὴν ἀκολασίαν, τὴν τρυφὴν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν γυναικῶν, αἵτινες οὐδαμῶς παρεσκευασμένοι ἦσαν, ὅπως παλαιῶσι κατὰ τῶν γοήτρων τούτων, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἐγκεντριμὸν τῆς διαφθορᾶς ταύτης καὶ εἰς τὸ ἄρβεν φύλον.

Παρὰ τοῖς λοιποῖς Δωριεῦσι καὶ παρὰ τοῖς Αἰολεῦσιν ἡ γυναικεία ἀγωγή φαίνεται ὅτι ἀπέφυγε τὰς δύο ταύτας ἀντιθέτους ὑπερβολάς. Ἡ γυνὴ οὐτ' ἐγκλεισμένη ἐν τῇ γυναικωνίτιδι ἦν, ὡς ἐν Ἀθήναις, οὔτε συνανεύροτο μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς γυμνακοῖς ἀγῶσιν, ὡς ἐν Σπάρτῃ. Ἡ ἀγωγή αὐτῆς ἦν ἡ ἐμπρέπουσα τῇ γυναικί ἀγωγή, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Τοῦτο τοῦλάχιστον ἐξετιν εἰκάσαι ὡς ἐκ τῶν περιδοξῶν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς τέχναις γυναικῶν, αἵτινες ἐγενήθησαν ἐν ταῖς Δωρικαῖς καὶ Αἰολικαῖς πόλεσιν. Ἡ Αἰολίς νῆσος, εἰς ἣν τὰ κύματα ἤγαγον ἐκ Θράκης τὴν λύραν τοῦ Ὀρφέως, ἡ Λέσβος παρέδωκε τὴν λύραν ταύτην εἰς χεῖρας οὐχὶ ἀναξίας τῶν τοῦ Ὀρφέως, εἰς τὰς χεῖρας τῆς περικλεοῦς αὐτῆς θυγατρὸς Σαπφῶς. Ἡ μνήμη τῆς μεγάλης ταύτης ποιητικῆς ἐσυκοφαντήθη λίαν ὑπὸ τινων μεταγενεστέρων, ἀλλὰ τὰς συκοφαντίας ταύτας διὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων ἐπιχειρημάτων ἐπεχείρησεν ἀνασκευάσαι ὁ σοφὸς ἱστορικὸς τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας Ὁγεροῦτος Μύλλερως. Τὸ καθ' ἡμᾶς, κρίνοντες αὐτὴν ἐκ τῶν ὀλιγίστων δυστυχῶς περιωρισμένων λειψίων τῶν ποιημάτων αὐτῆς, βλέπομεν ὅτι ἡ λύρα αὐτῆς ἔθιγε πολλάκις τὰ εὐγενέστατα τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίαις. Ἡ μεγάλη ποιητικὴ ἐπιδείκνυται αὐστηροτάτη πρὸς τὴν διαφθορὰν, ἐπιτιμῶσα πικρῶς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἀπελευθερώσαντα μίαν ἐταίραν· πρὸς τὸν Ἀλκίαν ἐπιστεῖλαντα ὅτι βρούλεται μὲν εἰπεῖν τι πρὸς αὐτὴν ὁλλὰ κωλύεται ὑπὸ τῆς αἰδοῦς, ἀνακhrύσσουσα καὶ ἐξαιρούσα τὸ παρῆρησιαστικὸν καὶ μεγαλόρρον τῆς ἀρετῆς ἀπαντᾷ διὰ τῆς ὀρασίας ταύτης ἰδέας, ὅτι τῶν ἐμπνεομένων ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ οὐδ' ὁ φόβος μὴ εἴπωσι κακὸν τι τὴν γλῶτταν ταράττει, οὐδ' ἡ αἰδῶς τὰ βλέμματα αὐτῶν· τὸν πλοῦτον ἀνευ ἀρετῆς κακὸν κρίνει γείτονα. Ὑψίστην δὲ τῆς εὐδαιμονίας βαθμίδα τὴν συζυγίαν ἀμφοτέρων τούτων· τέλος, τὸ κλέος· τῆς παιδείας ἐξαίρουσα ἔλεγε πρὸς

τὰς ἀπαίδεύτους γυναῖκας· Ἀποθανοῦσα ἐν τῷ τάφῳ θὰ κῆσαι, ἡ δὲ μνήμη σου οὐκ ἐπιζήσει· παρὰ τοῖς ἐπιγιγνομένοις, διότι οὐκ ἐδρέψω τὰ τῶν Πιερίδων ῥόδα.

Τῆς δικαίως ἐπικληθείσης δεκάτης Μούσης συμπολίτις καὶ ἴσως μαθήτρια ἢ σεμνὴ καὶ αἰδήμων παρθένος Ἡρίνα ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν αὐστηρᾶς μητρὸς ἐν τῇ οἰκιακῇ ἐστία ἐργαζομένη, ἐμελέτα τὸ ποίημα τῆς Ἡλακάτης, ἐν ᾧ ἔφαλε τὸ ὄργανον τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Ἀπόλωτο ἀτυχῶς τὸ ποίημα τῆς σεμνῆς παρθένου, ἣν ταχέως ἀνῆρπασεν ἡ μοῖρα ἡ ἐν χερσίν ἔχουσα τὴν Ἡλακάτην τῶν νημάτων τοῦ ἀνθρωπίου βίου· τὰ δ' ἐγκώμια ὅσα ἀναγινώσκωμεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παραβάλλουσι τὸ ποίημα τοῦτο πρὸς τὰ τοῦ Ὀμήρου ἐπαισητοτέρων ποιῶσι τὴν ἀπώλειαν τοῦ ποιήματος τῆς ἀγνῆς ἐκεῖνης νεάνιδος, ἣτις κατενόησεν ὅτι παρὰ τῇ γυναικί καὶ αὐτὴ ἡ μεγαλοφυΐα ὀφείλει εἶναι ὕμνος τῆς γυναικείας ἀρετῆς.

Παρέλθωμεν μετὰ σεβασμοῦ πρὸ τῶν μεγάλων ὀνομάτων τῆς Μύρτιδος, τῆς εὐτυχοῦς καὶ περικαλλοῦς νικητρίαις τοῦ Πινδάρου Κορίνθης, τῆς Τεγεατίδος Ἀνότης, τῆς Βυζαντίας Μοιροῦς, τῆς Ἀργείας Τελεσίλλης, τῆς Κορινθίας Κόρας, ἐφευρέτιδος τῆς πλαστικῆς, τῶν ζωγράφων Τιμαρέτης, Εἰρήνης, Ἀρισταρέτης, Λάλλας, τῶν πυθαγορείων Θεανοῦς, Φίντουος, Ἀριγνώτης, Περικτυόνης καὶ ἐπανακαμψόμεν εἰς τὴν μεγάλην τῆς Παλλᾶδος πόλιν, τὴν κλεινὴν τῆς Ἑλλάδος Ἑλλάδα.

Ὅτε μετὰ τὰ μηδικὰ ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη ἐκεῖνη διανοητικὴ ἐξέγερσις, ἣτις ἐγέννησε τὸν περικλειᾶ αἰῶνα τοῦ Περικλέους, ὅτε ὁ ἑλληνικὸς νοῦς ἀκονηθεὶς ἐν τῷ γιγαντείῳ ἀγῶνι, ὃν ἠγωνίσαστο ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς ἡ ἠθικὴ δύναμις κατὰ τῆς ὀλικῆς βίας, ἡ ἐλευθερία κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ, ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ πρόοδος κατὰ τοῦ σκότους καὶ τῆς στασιμότητος, ἐτράπη ἐπὶ τὴν ἐξίχνευσιν πάντων τῶν μεγάλων μυστηρίων τῆς φύσεως, τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἔκλειψε, νέος Προμηθεὺς, τὸν νάρθηκα τοῦ ἰδεώδους καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, καὶ μετέδωκεν αὐτὸν διὰ τοῦ γλυφάνου, τοῦ χρωστῆρος καὶ τῆς γραφίδος κτῆμα ἐς αἶψὴ τῇ ἀνθρωπότητι. ἐπῆλθε κατ' ἀνάγκην ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλᾶδος ἰσχυρὰ ἀντίδρασις εἰς τὰς περὶ γυναικὸς ἐπικρατούσας ἰδέας. Ἡ ἀντίδρασις αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς σκηπῆς, μεταβαίνει εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰσδύει τέλος εἰς τὰς δόλους τῶν μεγάλων φιλοσόφων καὶ ἠθικολόγων.

(Ἀκολουθεῖ).

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ καὶ Σ^α.